

Budoucí válka

Podobu válčení formuje vždy především prostředí, ve kterém se odehrává. Zaměříme-li se na vojenské aspekty a operace, mluvíme především o takzvaném *operačním prostředí*.

Pro účely dalšího textu pojem *operační prostředí* označuje prostředí, ve kterém probíhají vojenské operace a které zahrnuje jednak geografické území probíhající operace (takzvaný *prostor operace*), ale také všechny faktory nějakým způsobem na průběh operace působící (například protivník, terén, počasí, vlastní síly, civilní obyvatelstvo v prostoru, informace, technologie, infrastruktura a další). Operační prostředí je ucelená množina tohoto geografického prostoru a všech faktorů a je součástí širšího *bezpečnostního prostředí*, které navíc zahrnuje ostatní prostor i faktory mající vliv na celkovou bezpečnost daného státu (ekonomické, sociální, kulturní a demografické faktory; politická situace; členství v mezinárodních organizacích a podobně). Jedná se tedy o státy, nadnárodní a mezinárodní organizace a další subjekty, které na bezpečnost mají vliv.⁵⁸

Změny operačního prostředí mají největší vliv na nárůst významu informačního působení ve vedení války.

⁵⁸ Krásný, 2007, s. 52–53.

Typy konfliktu

V posledních letech řada vojenských teoretiků odhaduje, že bude nadále docházet k poklesu četnosti klasických ozbrojených konfliktů mezi státy na úkor vyššího počtu asymetrických a nepravidelných konfliktů, kdy alespoň jedna válčící strana nebude státem. Pozor, to však vůbec neznamená, že můžeme možnost klasického konfliktu vyloučit a nepřipravovat se na něj!

Tento trend není nový. Historik Martin van Creveld již v roce 1991 ve své knize *The Transformation of War* uvádí, že od roku 1945 ve světě proběhlo asi 160 ozbrojených konfliktů a z toho tři čtvrtiny by se daly popsat jako konflikty nízké intenzity. Ty jsou dle Crevelda charakterizovány tak, že se odehrávají především v méně rozvinutých částech světa, většinou alespoň jednu stranu nepředstavují regulérní ozbrojené síly a výsledky těchto konfliktů nejsou tolik závislé na moderních, technologicky vyspělých zbraních. Creveld ve své knize dochází k závěru, že se nacházíme v historickém bodě obratu, kdy za předpokladu, že nedojde k jaderné válce, končí období konvenčních válek vedených mezi státy s nasazením jejich regulérních ozbrojených sil. Podle autora budou převládat konflikty nízké intenzity, které však nebudou vyhrazeny pouze rozvojovým zemím a zaostalejším částem světa. Při šíření takových konfliktů začnou být hranice mezi veřejným a soukromým, vládou a obyvatelstvem, vojskem a civilisty opět rozostřené, jako tomu bývalo před rokem 1648.^{59,60}

Podobný trend popisuje v roce 2013 na příkladu Spojených států uznávaný odborník na terorismus, protipovstalecký boj a vojenskou strategii Australan David Kilcullen ve své knize *Out of the Mountains*. Kilcullen předkládá historický vzorec, podle kterého byly USA v období od poloviny devatenáctého století pravidelně vtahovány do neregulérních válek zahrnujících nestátní ozbrojené skupiny. To se dělo bez ohledu na politickou nevoli i odpor vůči zapojení do takových operací. Podle tohoto vzorce Spojené státy dlouhodobě vedou protipovstaleckou či stabilizační operaci velkého rozsahu a dlouhého trvání přibližně jednou za generaci a malou či

⁵⁹ V roce 1648 byla *vestfálským mírem* ukončena třicetiletá válka a nastavena nová pravidla uspořádání mezinárodního pořádku, včetně uznání, že stát má monopol na násilí a pouze stát může použít násilí k řešení konfliktu.

⁶⁰ Van Creveld, 1991, s. 20, 224–226.

krátkodobou protipovstaleckou nebo stabilizační operaci jednou za 5–10 let. Tento historický vzorec událostí probíhá již 150 let bez ohledu na deklarovanou politiku a postoj vedení země vůči zapojení do těchto operací. Kilcullen se domnívá, že i v předvídatelné budoucnosti bude poptávka po vojenských operacích proti různým nestátním aktérům silná a trvalá, a to nejen pro ozbrojené síly USA, ale i pro další státy.⁶¹

V posledních letech sice převažovalo přesvědčení, že nepravidelné a nesymetrické konflikty budou převažovat nad konvenční válkou mezi státy, možnost vzniku konvenčního konfliktu však vyloučit nelze. Před takovým podceněním nás varují ohniska napětí na různých místech světa, jmenujme například situaci na východní hranici Severoatlantické aliance, ve východní Ukrajině, anexi Krymu, nároky Číny na sporné území v Jihočínském moři, situaci na hranicích mezi Indií a Pákistánem a další. Lze se domnívat, že i tyto typy konfliktů se v budoucnu budou odehrávat, i když pravděpodobně s mnohem menší četností. Ozbrojené síly odpovědných států se budou muset připravovat i na tento typ konfliktu a informační působení bude hrát čím dál významnější roli ve všech typech konfliktů stejně jako u všech typů potenciálních protivníků.

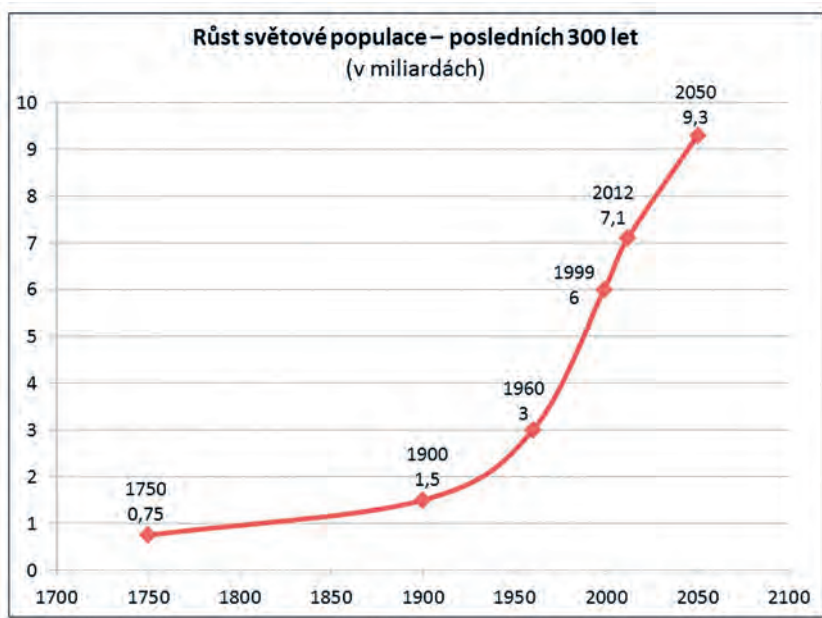
Budoucí prostředí

Jak již bylo v úvodu této kapitoly zmíněno, způsob vedení války a její povahu vždy formuje především prostředí, ve kterém se odehrává. Chceme-li se tedy pokusit předvídat, jak bude vypadat budoucí válka, je nutné především odhadnout podobu operačního prostředí.

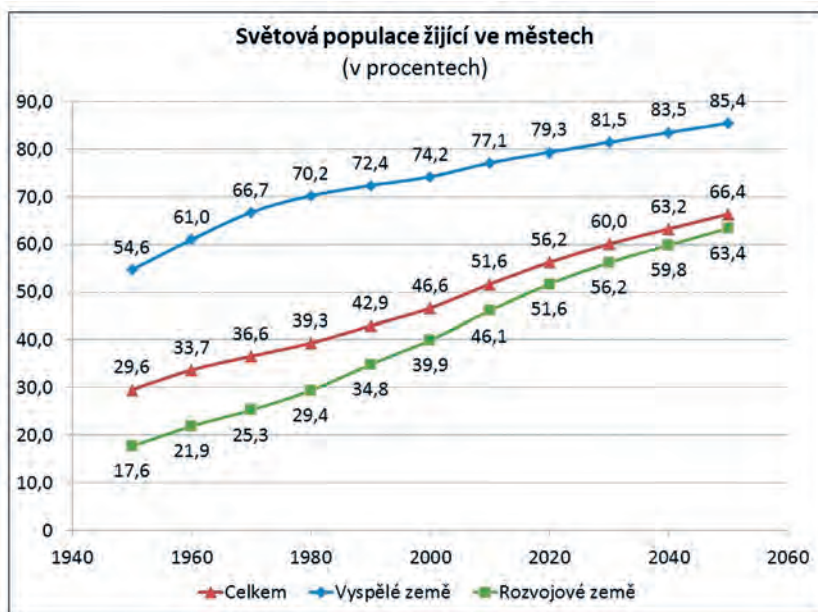
David Kilcullen na základě výzkumu v oblasti demografie a ekonomické geografie popisuje čtyři hlavní trendy, které budou v dohledné budoucnosti formovat většinu aspektů našeho života, včetně ozbrojeného konfliktu. Mezi tyto trendy patří rychlý *růst populace*, *zrychlující se urbanizace*, *seskupování měst na pobřeží* a *zvyšující se propojenost mezi lidmi* bez ohledu na to, kde žijí. Tyto trendy nejsou nové, ale stále se zrychlují a vzájemně posilují. Vytvářejí prostředí velmi odlišné od toho, na které jsme si zvykli za posledních více než 15 let vojenského angažmá v Afghánistánu.

⁶¹ Kilcullen, 2013, s. 23–25.

Světová populace roste stále se zrychlujícím tempem. Na začátku průmyslové revoluce v roce 1750 měla světová populace okolo 750 milionů lidí. Trvalo 150 let, než se v roce 1900 tento počet zdvojnásobil na 1,5 miliardy lidí. Poté trvalo už jen 60 let, než se tento počet v roce 1960 zdvojnásobil na 3 miliardy. Tento strmý nárůst nastal i přes obě světové války, v jejichž důsledku zahynulo 70 milionů lidí. Populační růst dále zrychloval a k dalšímu zdvojnásobení došlo po pouhých 39 letech v roce 1999, kdy číslo dosáhlo 6 miliard. Během dekády se do roku 2012 toto číslo rozrostlo o 1 miliardu na 7,1 miliardy. Předpokládá se, že tento růst se kolem roku 2050 ustálí na přibližně 9,1 až 9,3 miliardy lidí na planetě. To znamená dvanáctinásobný nárůst počtu obyvatel během pouhých tří století vývoje lidstva. Zvyšující se nárůst světové populace dle Kilcullaena je zobrazen na obrázku 4.

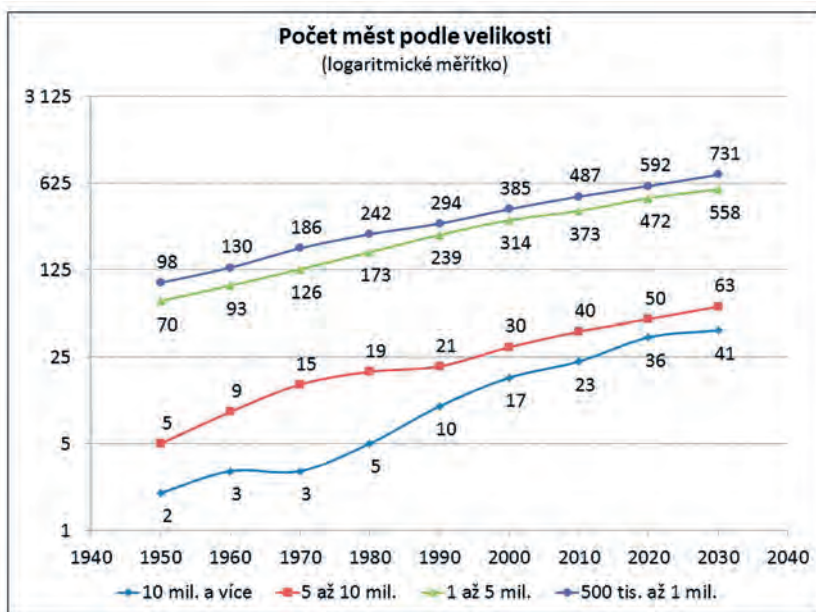

Obr. č. 4 Růst populace světa od roku 1750 do současnosti

Obr. č. 5 Urbanizace – nárůst od roku 1950

Tento populační růst je úzce spojen s neustále se zrychlující urbanizací. Stále více lidí žije v nepřetržitě se zvětšujících městech a nejvyšší nárůst probíhá v méně rozvinutých oblastech s nízkými příjmy v Asii, Africe a Latinské Americe. Tyto oblasti jsou zároveň nejhůře připravené tomuto růstu čelit. V roce 1800 žila ve městech s 1 nebo více miliony obyvatel pouhá 3 % lidské populace. Do roku 2000 to bylo již 47 procent. V roce 1950 bylo ve světě pouze 83 měst s populací přes 1 milion. Do roku 2007 jich bylo již 468. Od dubna 2008 žije ve městech už přes 50 % populace a na celém světě se každý týden kolem 1,4 milionu lidí do měst stěhuje. Odhaduje se, že do roku 2050 by okolo 75 % celosvětové populace mělo žít ve městech. Podle těchto odhadů tak budou muset světová města v průběhu jedné generace absorbovat stejný nárůst populace, jaký se na planetě udál od počátku známé historie až do roku 1960. Téměř všechen tento růst se stane v nejchudších oblastech světa. V nich lze očekávat

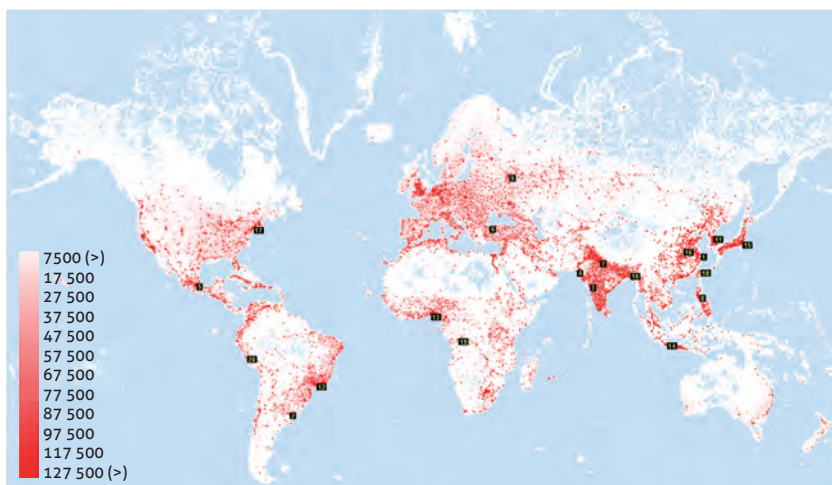
Obr. č. 6 Města dle velikosti od roku 1950

krizi zdravotnictví, vzdělávání a státní správy; nedostatek potravin, energie a vody, což vytváří značný předpoklad ke vzniku konfliktů.⁶²

Mírně se lišící statistiky a odhady OSN (World Urbanization Prospects, 2014, grafy na obrázcích 5 a 6 také dokládají rychlý růst urbanizace a přesun obyvatelstva do čím dál více rostoucích měst.

Dalším významným trendem vývoje prostředí je seskupování velkých měst v blízkosti pobřeží, kde se odehrává většina osídlování a urbanizace. Už v roce 2012 žilo 80 % lidí na planetě v pásu přibližně do 100 km od moře a 75 % velkých měst se nacházelo na pobřeží. Na počátku jednadvacátého století leželo 21 z 25 měst s počtem obyvatel 10 milionů a více na mořském pobřeží nebo u delty velkých řek. Do roku 2010 leželo 8 z 10 největších

⁶² Kilcullen, 2013, s. 28–29.

1. Šanghaj (14 608 512, Čína)	11. Soul (10 349 312 , Jižní Korea)
2. Buenos Aires (13 076 300, Argentina)	12. Sao Paulo (10 021 295, Brazílie)
3. Bombaj (12 691 836, Indie)	13. Lagos (9 000 000, Nigérie)
4. Karáčí (11 624 219, Pákistán)	14. Jakarta (8 540 121, Indonésie)
5. Mexiko City (11 285 654, Mexiko)	15. Tokio (8 336 599, Bangladéš)
6. Istanbul (11 174 257, Turecko)	16. Ču-ma-tien (8 263 100, Čína)
7. Dillí (10 927 986, Indie)	17. New York (8 008 278, USA)
8. Manila (10 444 527, Filipíny)	18. Tchaj-pej (7 871 900, Taiwan)
9. Moskva (10 381 222, Rusko)	19. Kinshasa (7 785 965, Kongo)
10. Dháka (10 356 500, Bangladéš)	20. Lima (7 737 002, Peru)

Obr. č. 7 Mapa světové populace

světových měst na mořském pobřeží nebo v pobřežní deltě.⁶³ Trend seskupování měst při pobřeží je patrný na mapě světové na obrázku 7.

Samotná urbanizace pobřežních oblastí není novým jevem. Tento fenomén byl pojmenován a některými vojenskými teoretiky a plánovači zkoumán již dříve. To, co je nové, je vnitřní i vnější propojenost obyvatel.

⁶³ Tamtéž, s. 30.